

TRØNDERSK NATUR

NR. 2 – 1973 – 2. ÅRG.

TN

NOF avd. Sør-Trøndelag

INNHold:

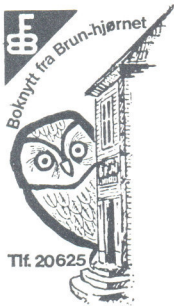
Gressåmoen Nasjonalpark	side 4
Litt om fuglelivet i Selbu	» 9
Grevlingens utbredelse i Trøndelag	» 15
Napalm over Nord-Fosen?	» 19
Fra postkassa	» 20
Kornkråka i Trøndelag	» 22
Observasjoner	» 24
M.m.	

Forside: Elg

Foto: Jon Østeng Hov

MURGÅRDEN
THOMAS ANGELLS GT. 22
TELEFON 32830 - TRONDHEIM
BRILLESPECIALISTER

**BØKER OM
NATUR – NATUR-
VERN**

Det største utvalget
finner De på
"Brunhjørnet".

F. BRUNS BOKHANDEL

Tlf. 20 625

Redaksjonen: Karl H. Brox
Jon Suul
Adresse: Postboks 2156
7001 Trondheim
Postgiro: 3 60 19 52
Abonnementskostnad 1973 kr. 10,00

Trykk: Rosenborg Offsettrykkeri.

Nr. 2 juli 1973 — opplag 1500

Trondheim 1. juli 1973

SIDEN SIST

Siden sist har TN fått mange nye abonnenter, og det er nå ca. 550–600 personer som har betalt for 1973. Dette er vi fornøyde med som en start, men håper selvfølgelig at det etter hvert vil bli langt flere som ønsker å holde bladet. Omkring 1/3 av abonnentene bor i Trondheim og av fylkene leder Nord-Trøndelag. Gledelig er det at det har kommet til så mange fra Nordland.

Siden sist har vi opplevd en intens og følelsesbetont "debatt" omkring landets ørnestamme og dens framtid. Spekulasjon og visse hetsuttalelser — til og med fra ansvarlige institusjoner — kan føre til at ørnefredningen blir opphevet. Kanskje vil stammen bli gjenstand for jakt igjen — i så fall vil man måtte notere et alvorlig nederlag for det europeiske naturvernarbeid som er gjort for å prøve og sikre kongeørn- og havørnstammene i vår verdensdel.

Siden sist har forøvrig "Aksjon Rovfugl" startet — organisert i samarbeid mellom Norges Naturvernforbund og andre interesserte foreninger etc. Truselen mot våre rovfugler i alminnelighet og våre store falker i særdeleshet må betraktes som særlig alvorlig.

Vær på vakt. Mistenkelige utenlandske personer er også i år observert — også i Trøndelag. Gi av prinsipp aldri videre opplysninger om rovfugleir uten til særlig pålitelige folk i spesielle tilfeller, man kan ikke være forsiktig nok. Blant utenlandske egg- og fugleungetyver opererer også innfødte, fristet av de mange pengene som sirkulerer i geskjeften. Kontakt lensmann eller viltneemnda dersom noe skulle dukke opp i ditt distrikt.

Alle lesere ønskes en riktig god sommer.

GRESSÅMOEN NASJONALPARK

Av Kristen Krogh

Nord-Trøndelag er et av våre største skogfylker, både når det gjelder samlet skogareal og barskogareal. Barskogen og da spesielt granskogen må sies å være karakteristisk for dette fylke. Det var derfor naturlig å undersøke i Nord-Trøndelag når en skulle finne et område til en nasjonalpark som skulle omfatte urskog også av gran. Furu er ganske godt representert i nasjonalparkene både lenger nord (særlig Øvre Pasvik) og sør (Femundsmarka).

De avsidesliggende skogområdene innimot Snåsafjella har ennå noenlunde urørte barskogstrekninger. Noe har det nok vært hogd der også i tidligere år, den gang en ikke var redd for lange fløtninger i mindre elver. Men litt virkelig urskog finnes, og også den skogen som engang er drevet, har nå mer eller mindre urskogpreg.

Trakten omkring øvre del av Luruelva innenfor Gressåmoen gård og et skogområde sørover derfra til sørøst for Gaup tjern pekte seg ut som det best egnede. Når dette området ble valgt, var det ikke bare på grunn av den gamle skogen, men også fordi Gressåmoen er et kjent navn i Snåsafjella fra eldre tider. Stedet lå omtrent midtvegs på den gamle ferdselsvegen mellom Snåsa og Lierne og var overnattingssted for alle som for der. Så lenge Lierne hørte til Snåsa prestegjeld inntil for omtrent 100 år siden, dro Snåsapresten vegen over fjellet forbi Gressåmoen to ganger i året. Vegen kaltes derfor gjerne "prestvegen". Rester av den gamle stien kan ennå sees her og der i nasjonalparken.

Her presenteres den hittil eneste nasjonalpark i Trøndelag av Statens naturverninspektør.

Et fjellområde sørover fra Gaup tjernaksla med de gode fiskevatna fra Bielnienjævrie til Snauffjellvatn, med et fellesnavn kalt Akselvatna, ble tatt med i nasjonalparken. Det var etter ønske fra bygdefolk og kommunale myndigheter, som ville stoppe motorisert ferdsel til disse Snåsas beste fiskevatn og det rovfiske som ofte følger med i slike tilfelle.

I nasjonalparken har en fått med noe barskog, som var det egentlige formålet, men den utgjør bare ca. 13 km² av nasjonalparkens samlede areal på ca. 180 km², eller ca. 7% av totalarealet. Av barskogen er noe over halvparten furuskog, men der er også en god del furuskog som følge av at nasjonalparken i alt vesentlig ligger på mager mark. All barskogen er mer eller mindre oppblandet med bjørk, og der finnes også enkelte partier med ren bjørkeskog oppimot fjellet. Ellers skal en merke seg at det bjørkebeltet vi vanlig har ovenfor barskoggrensa mot fjellet, mangler over store områder her. Barskogen danner skoggrensa i stor utstrekning. Den frodigste fjellbjørkeskogen finnes omkring Gaasejævrie når nasjonalparkens vestgrense. Her er det eneste litt større område med kalkfjell innenfor nasjonalparken. Litt kalkholdige bergarter finnes også omkring Barkbekken og Stugubekken, slik at skogen der, vesentlig granskog, er frodigere enn vanlig i trakten. Det samme gjelder markvegetasjonen. Ellers ligger disse østligste traktene i Snåsa utelukkende i grunnfjellstrøk med karrig jordsmonn og som følge derav fattig vegetasjon, mens Snåsa

ellers er kjent for sine kalksteinsbergarter og usedvanlig rike flora.

Myrene preger Gressåmoen nasjonalpark og utgjør ca. 9,5 km² eller ca. 1/3 av arealet under skoggrensa. Ellers er det fjellet som opptar størsteparten av arealet i denne nasjonalparken som i de fleste av våre andre. Fjellet er overalt forholdsvis slakt og lett å gå i. Karakteristisk, særlig i sørvestre del, er en stor mengde med større og mindre flyttblokker. De høyeste fjelltoppene finner vi i øst, den karakteristiske Lurusneisen på grensa mot Lierne (992 m o.h.) og Finnhuva litt lengre sørvest (1005 m o.h.), mens Bugvassfjell i nasjonalparkens nordligste hjørne er den høyeste med sine 1009 m o.h.

Gressåmoen nasjonalpark er et fint område å ferdes i for dem som søker fredelige avsidesliggende trakter og ikke minst for dem som søker gode fiskevatn. Den kan også by på idylliske partier omkring fjellvatna og på sine

steder i skoglandet der skog veksler med myr, elv og småvatn.

Som sagt foran byr nasjonalparken ikke på noe ekstra når det gjelder floraen, og det samme gjelder faunaen. Det som finnes, er de arter av pattedyr og fugler som er vanlige i de høgrelliggende skogstraktene og i fjellet i denne delen av Nord-Trøndelag. Vadefuglene må sies å være de mest typiske, og gluttsnipa er en karakterfugl. Småspoven er også ganske vanlig. Uten å ramse opp flere arter skal jeg bare si at den fugleinteresserte kan treffe på ganske mye her, mest vanlige arter, men også mer sjeldne på spesielle lokaliteter, så som brushane, fjæreplytt, trane, kongeørn, varsler og blåstrupe. I alt er det hittil notert 96 fuglearter i nasjonalparken eller like utenfor dens grenser.

En attraksjon kan det være at en kan treffe på bjørn i disse traktene, men det er sjelden nå. Ulven har vært borte de siste ca. 30 årene, og jerven er

Mot Grønntjernet

Foto: fort.

Mot Bugvassfjell.

Foto: fort.

også nærmest forsvunnet. Gaupa finnes derimot forholdsvis vanlig. Ellers er det elgen som må kalles karakterdyret blant pattedyra i disse trakter. Snåsa og ikke minst Gressåmotraktene er kjent som et av landets beste elgdistrikter, og mange store elgjegere har vært her, bl.a. tyskere, særlig fra tiden omkring århundreskiftet og utover.

Gressåmotraktene har fra gammel tid vært tilholdssted for samer. Nå er det ingen som bor der fast lenger, de har hus nede i bygda, men rester etter boplasser kan sees enkelte steder i nasjonalparken, især i Gamstuhaugane. Rein beiter der fremdeles, så en kan treffe på reinflokker, især om høsten.

Adkomsten til nasjonalparken er lett, idet det går skogsbilveg innover Lurudalen til ca. 1,5 km fra Gressåmoen gård. Til de søndre delene

kan en også komme etter skogsbilveg fra Skråmo øst for Agle st. til sammenløpet av Andorelva og Storåselva, men da blir det lenger å gå. I sommermånedene er det muligheter for overnatting på Gressåmoen gård. I selve nasjonalparken er det ingen overnattingsmuligheter, så der må en ligge ute eller bære med seg telt. Men det er slik det skal være i en "villmarksnasjonalpark" som Gressåmoen.

Boka om Gressåmoen nasjonalpark, skrevet av snåsing, bygdehistorikeren Jørn Sandnes, botanikeren Bjørn Eidissen og zoologen Svein Efteland og med et bidrag om fiske av Peik Bendixen, foreligger i disse dager, som den femte i serien "Norges nasjonalparker". En kortfattet brosjyre, utgitt av Statens informasjonstjeneste foreligger samtidig.

Molte

Foto: Øyvind Spjøtvoll.

NÅ ER DEN KOMMET!

BOKEN OM GRESSÅMOEN NASJONALBANK

VED JØRN SANDNES, BJØRN EIDISSEN OG SVEN EFTELAND

LUTHERSTIFTELSENS FORLAG

Parti ved Luru

nå skal det være
Stratos

**Kjøp Stratos melkesjokolade idag.
Se hvor porøs og deilig den er.**

LITT OM FUGLELIVET I SELBU

av Einar Børset og Jostein Sandvik

De undersøkelser av fuglelivet som tidligere er gjort i Selbu, er, så vidt oss bekjent, meget sparsomme og begrenser seg til tilfeldige enkeltobservasjoner. De data og observasjoner som vi kommer med her, vil da til en viss grad være med på å utfylle den artsliste som en gang kommer til å gjelde for Selbu.

Av de tidligere observasjonene skulle det vel være på sin plass å nevne *blåråka* (*Colacias garrulus*) som ble skutt i juni 1932 (1♂), den er nå å se i DKNVS, Museet i Trondheim.

En naturbeskrivelse er vanskelig å gi i korte trekk, men det er uten tvil den tre mil lange Selbusjøen (53 km²) og de høge fjellene omkring, som regulerer klimaet i dalføret og dominerer selve bygdebildet. Ved å begrense det til de mest interessante fuglebiotopene, skal vi gi en enkel beskrivelse av disse områdene:

Området ved Neas utløp i Selbusjøen er en rik trekkbiotop for ender og vadere. Det er hovedsakelig under vårtrekket at området benyttes, grunnen til det er vel at det er her isen går først.

Storøya hører også med her, og det er hit tranene kommer først om våren og "danser" på de store åkrene, Storøya er nemlig dyrket mark, men der er enkelte skogholt av løvtrær spredt utover mellom åkrene.

Låen Den mest særegne biotopen er vel Låen — et vegetasjonsrikt lite tjern

ved Selbusjøen vest for Nea. Vegetasjonen består av høye takrør, og ut på sommeren blir deler av overflaten dekket med vannliljer. Tjernet inneholder store mengder næring i form av småfisk, vannsnegler etc. og produserer mengder av insekter. Dette medfører at et utvalg av mer spesielle fuglearter oppsøker biotopen. Like ved Låen ligger

Fikkjen — et utpreget våtmarksområde som benyttes på trekket både vår og høst. En del fugl hekker også i området. Det er et tjern som danner sentrum for denne biotopen også, men i motsetning til Låen er det her myrlendt terreng omkring. Slindelva renner ned i Selbusjøen her. Det mest beklagelige er at Selbusjøen (regulert) stiger og går over deler av området hver vår. Dette medfører at en del reir går tapt — noe lignende skjer forøvrig også i Låen.

Stråsjøområdet — Det siste området vi har valgt å gi nærmere omtale er Stråsjøområdet, som også er et viktig våtmarksområde, og fungerer som hekkelokalitet for en rekke fuglearter. Den tildels meget grunne sjøen er omgitt av blaut- og hengemyr, det er en del kratt o.l. i området — særlig langs Garbergelva, som stille renner gjennom lokaliteten.

I den følgende artsliste er det kun tatt med egne observasjoner.

Artsliste for Selbu.

Tegnforklaring:

H:	Påvist hekking ved funn av reir og/eller unger.
h:	Gjentatte observasjoner eller spesiell adferd sannsynliggjør hekking.
+++:	Forekommer tallrik.
++:	Forekommer regelmessig, men fåtallig.
+	Forekommer sjelden eller sporadisk.
X:	Se kommentar til artslisten.
Art:	
Smålom (<i>Gavia stellata</i>)	h? ++
Storlom (<i>G. arctica</i>)	H +++
Toppdykker (<i>Podiceps cristatus</i>)x	+
Horndykker (<i>P. auritus</i>)x	h ++
Hegre (<i>Ardea cinerea</i>)	H +++
Canadagås (<i>Branta canadensis</i>)x	(h?) +
Grågås (<i>Anser anser</i>)x	+
Kortnebbgås (<i>A. fab. brachyr.</i>)x	+
Sangsvane (<i>Cygnus cygnus</i>)x	+
Knoppsvane (<i>C. olor</i>)x	+
Stokkand (<i>Anas platyrhynchos</i>)	H +++
Krikkand (<i>A. crecca</i>)	h ++
Brunnakke (<i>A. penelope</i>)	h ++
Stjertand (<i>A. acuta</i>)x	+
Knekkand (<i>A. querquedula</i>)x	+
Toppand (<i>Aythya fuligula</i>)	H ++
Bergand (<i>Aythya marila</i>) x	+
Kvinand (<i>Bucephala clangula</i>)	H +++
Havelle (<i>Clangula hyemalis</i>)x	+
Ærfugl (<i>Somateria mollissima</i>)x	+
Siland (<i>Mergus serrator</i>)	+
Laksand (<i>M. merganser</i>)	+
Hønsenhauk (<i>Accipiter gentilis</i>)	+(+)
Spurvehauk (<i>a. nisus</i>)	++
Fjellvåk (<i>Buteo lagopus</i>)	H ++
Musvåk (<i>B. Buteo</i>)x	+
Jaktfalk (<i>Falco rusticolus</i>)	+(?)
Dvergfalk (<i>F. columbarius</i>)	+
Tårnfalk (<i>F. tinnunculus</i>)	H +
Lirype (<i>Lagopus lagopus</i>)	H +++
Fjellrype (<i>L. mutus</i>)	H ++(?)
Jerpe (<i>Tetrastes bonasia</i>)	H ++
Orrfugl (<i>Lyrurus tetrrix</i>)	H +++
Storfugl (<i>Tetrao urogallus</i>)	h? +++

Trane (<i>Grus grus</i>)x	h	++
Sivhøne (<i>Gallinula chloropus</i>)x	h?	+
Sothøne (<i>Fulica atra</i>)x		+
Tjeld (<i>Haematopus ostralegus</i>)	h	++
Sandlo (<i>Charadrius hiaticula</i>)	H	++
Heilo (<i>Pluvialis apricaria</i>)	H	+++
Vipe (<i>Vanellus vanellus</i>)	H	+++
Dvergsnipe (<i>Calidris minuta</i>)x		+
Myrsnipe (<i>C. alpina</i>)x		+
Tundrasnipe (<i>C. ferruginea</i>)x		+
Brushane (<i>Philom. pugnax</i>)x	H	+++
Rødstilk (<i>Tringa totanus</i>)	H	+++
Skogsnipe (<i>T. ochropus</i>)x	h?	+(+)
Gluttsnipe (<i>T. nebularia</i>)		++
Grønntilk (<i>T. glareola</i>)		++
Strandsnipe (<i>T. hypoleucos</i>)	H	+++
Storspove (<i>Numenius arquata</i>)	H	+++
Småspove (<i>N. phaeopus</i>)x		++(+)
Rugde (<i>Scolopax rusticola</i>)	h	+++
Enkeltbekkasin (<i>G. gallinago</i>)	h	+++
Svømmesnipe (<i>Phalar. lobatus</i>)x	h	++
Fjelljo (<i>Sterc. longicaudus</i>)	H	+
Hettemåse (<i>Larus ridigundus</i>)x	(H)	+
Gråmåse (<i>L. argentatus</i>)x		+
Fiskemåse (<i>L. canus</i>)	H	+++
Sildemåse (<i>L. fuscus</i>)x		++
Makrellterne (<i>Sterna hirundo</i>)		+?
Ringdue (<i>Columba palumbus</i>)	H	+++
Skogdue (<i>C. oenas</i>)		+?
Gjøk (<i>Cuculus canorus</i>)	H	+++
Hubro (<i>Bubo bubo</i>)		+
Hornugle (<i>Asio otus</i>)x	H	+(+)
Jordugle (<i>A. flammeus</i>)	H	+
Perleugle (<i>Aegolius funereus</i>)	H	++
Spurveugle (<i>Glauc. passerinum</i>)		+
Tårnsvale (<i>Apus apus</i>)	h	++
Vendehals (<i>Jynx torquilla</i>)		+
Grønnspekk (<i>Picus viridis</i>)		+
Svartspekk (<i>Dryocopus martius</i>)		++
Flaggspett (<i>Dendr. major</i>)		+
Hvitryggspett (<i>D. leucotos</i>)		+
Dvergspekk (<i>D. minor</i>)		+
Sandsvale (<i>Riparia riparia</i>)	H	++(+)
Låvesvale (<i>Hirundo rustica</i>)	H	+++
Taksvale (<i>Delichon urbica</i>)	H	++
Lerke (<i>Alauda arvensis</i>)	h	+++
Trepiplerke (<i>Anthus trivialis</i>)		+++
Heipiplerke (<i>Anthus trivialis</i>)	H	+++

Særlle (Motacilla f.thunbergi)		+	Gråtrost (Turdus pilaris)	H	+++
Linerle (M.a.alba)	H	+++	Ringtrost (T.torquatus)		+
Varsler (Lanius excubitor)	h	++	Svarttrost (T.merula)	H	+++
Stær (Sturnus vulgaris)	H	+++	Rødvinge (T.ilicinus)	H	+++
Kaie (Corvus monedula) x		+	Måltrost (T.philomelos)	H	+++
Kråke (C.corone cornix)	H	+++	Stjertmeis (Aeg.caudatus)		+
Ravn (C.corax)	h	+++	Løvmeis (Parus palustris)	H	+++
Skjære (Pica pica)	H	+++	Granmeis (P.montanus)	H	+++
Lavskrike (Perisoreus infaustus)		+++	Toppmeis (P.cristatus)		++
Nøtteskrike (Garrulus glandarius)		+++	Svartmeis (P.ater)	H	+++
Sidensvans (Bombycilla garrulus)		++	Blåmeis (P.caeruleus)	H	+++
Fossekall (Cinclus cinclus)	H	++	Kjøttmeis (P.major)	H	+++
Gjerdsmett (Trogl.troglodytes)		++	Trekryper (Cert.familiaris)		++(+)
Jernspurv (Prunella modularis)	H	++	Gråspurv (Pass.do.mesticus)	H	+++
Gulsanger (Hippolais icterina) x	h?	+	Bokfink (Fringilla coelebs)	H	+++
Hagesanger (Sylvia borin)		++	Bjørkefink (F.montifringilla)	H	+++
Munk (S.atricapilla)		++	Grønnfink (Carduelis chloris)	H	++
Møller (S.curruca)		+	Grønnsisik (C.spinus)	h	+++
Løvsanger (Phylloscopus trochilus) H		+++	Gråsisik (Acanthis flammea)		++
Gransanger (P.collybita) x	H	+++	Konglebit (Pinicola enucle.)		+
Fuglekonge (Regulus regulus)	h	+++	Grankorsnebb (Loxia curvir.)	h	+(+++)
S/h fluesnapper (Fic.hypoleuca) H		+++	Furukorsnebb (L.pytyopsitt.)		+
Grå fluesnapper (M.striata)		+	Dompap (Pyrrhula pyrrhula)		+++
Buskskvett (Saxicola rubetra)	h	++	Kjernebiter (C.coccothraustes)x		+
Steinskvett (Oenanthe oenanthe) H		+++	Gulspurv (Emberiza citrinella)	h	+++
Rødstjert (Phoer.phoenicurus)	H	++	Lappspurv (Calcar.lapponicus)		+
Rødstrupe (Erithacus rubecula)	H	++	Sivspurv (E.scoeniclus)	h	+++
Blåstrupe (Cyanos.svecica) x	h?	++	Snøspurv (Plectr.nivalis)		++

Tranedans på Storøya.

Foto: Jostein Sandvik

Kommentarer til artslisten:

Horndykker (*Podiceps auritus*)

Arten har tilhold ved Låen, siden 1968 er et par observert hver sommer. Hekking er ikke påvist, men oppførse-len tyder mye på det.

Toppsykker (*P.c.cristatus*)

Den 18/4 1973 ble et par sett på Selbusjøen, litt vest for utløpet av Nea. De var i full sommerdrakt og drev på med kurtise.

Canadagås (*Branta canadensis*)

I siste halvdel av februar 1968 ble arten første gang sett her i Selbu, da en flokk på 10–15 stk. holdt til ved utløpet av Nea. Våren 1969 og 1970 hadde et par tilhold ved Nea sør for Storøya. Høsten 1970 ble det *skutt* 3 individer (Canadagåsa er fredet hele året). Arten ble sett flere ganger våren 1973, den 22/4 var det 5 ad. på Fikkjen — derav var 4 stk. ringmerket.

Grågås (*Anser anser*)

Et individ hadde tilhold ved utløpet av Nea i tidsrommet 14–28/1 1973. Gåsa ble fotografert.

Kortnebbgås (*Anser f.brachyrhynchus*)

Et individ holdt til i Eidemvik, Selbusjøen den 26/5 1973. Fuglen var skadet i den ene vingen så den hadde vanskeligheter med å fly — noe som sikkert var årsaken til at den var blitt igjen mens de øvrige hadde fortsatt videre nordover. Hvert år passerer gåseflokker over Selbu.

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

En vinter i begynnelsen av 1960-årene holdt et par til ved Hoøya i Selbusjøen.

Knoppsvane (*Cygnus olor*)

I tidsrommet 27–29/3 1973 ble to knoppsvaner sett i utløpet av Nea — det var trolig et par, fuglene ble fotografert.

Stjertand (*Anas acuta*)

Våren 1972 opptrådte arten på trekk sammen med andre gressender, et individ (1 ♂) ble sett den 15. og 30. april i Nea ved Storøya.

Knekkand (*A.querquedula*)

I tidsrommet 16–22/5 1972 hadde en ♂ tilhold på Fikkjen, den ble fotografert.

Havelle (*Clangula hyemalis*)

Den 21/5 1972 ble et par sett i Sørungen og den 16/10 samme år ble 3 individer sett i Lille Slindvatn. Fuglene var trolig på vei til og fra ennå ukjente hekkeplasser i området.

Ærfugl (*Somateria mollissima*)

Den 17/4 1973 ble det observert en flokk på 58 ærfugl ute på Selbusjøen, og den 20/4 ble ytterligere 11 individer notert samme sted. Disse observasjoner må sees i sammenheng med trekket som går østover fra Trondheimsfjorden mot Kvitsjøen (?).

Musvåk (*Buteo buteo*)

En musvåk ble sett ved Slindelva kraftverk den 20/8 1972.

Bergand (*Aythya marila*)

Et par av arten ble observert i Sørungen den 26/3 1973.

Trane (*Grus grus*)

Arten har en ganske betydelig "dansen" på åkrene i Storøya, hvor store flokker opptrer hver vår. Stedet har nå vært benyttet i en årrekke, trolig fra omkring 1950.

Tranene kommer hit rundt midten av april og blir til ut i første halvdel av mai. Sist *sommer* (1972) ble flokker på opp til 14 stk. sett med jevne mellomrom på åkrene langs Nea.

Av observasjoner fra vartrekket kan nevnes: den 1/5 1971, 48 ind., 23/4 1972, 26 stk. og 30/4 1972, 14 stk. De

noe varierende tall skyldes at artene streifer rundt i bygda og beiter på åkrene ved Selbusjøen. Det eksakte tall for hver vår er sikkert en del høyere, for selve trekket er ikke undersøkt.

Sivhøne (*Gallinula chloropus*)

Et individ ble sett i Låen den 19/5 1972, dessuten ble antagelig to store unger av sivhøne sett samme sted den 25/7.

Sothøne (*Fulica artra*)

Den 15. og 16. april 1972 ble et individ observert i Nea ved Storøya.

Småvandlere (*Calidris* sp.)

Den 17. september 1972 ble det sett en liten flokk småvadere på Fikkjen, den inneholdt: dvergsnipe (*C. minuta*), 1 individ, myrsnipe (*C. alpina*), 2 individer og tundrasnipe (*C. ferruginea*), 2 individer. Fuglene hadde

selskap med sandloer og brushøns. Særlig tundrasnipe er sjelden i innlandet.

Brushøns (*Philomochus pugnax*)

Vårtrekket av brushøns gjennom bygda er ganske stort, her er noen tall fra våren 1972: ved Nea, Storøya 13/5, ca. 80 stk., på Fikkjen samme dag, ca. 50 stk. og på Fikkjen 19. og 22/5, ca. 30 stk.

Arten har faste hekkeplasser ved Stråsjøen og i Sørungen.

Skogsnipe (*Tringa totanus*)

Arten er kun sett ved Hundtjønna, der et individ ble observert 23/5 1971 og 2 individer 13/5 1972.

Småspov (*Numenius phaeopus*)

Småsposen er hittil bare sett ved Stråsjøen og Sørungen. Ved Stråsjøen hekker hvert år 5–10 par.

Grågås i Nea januar 1973

Foto: Jostein Sandvik

Svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*)

Arten har fast tilhold ved Stråsjøen, der 10–15 stk. er blitt sett i månedskiftet mai/juni i årene 1970–72. Reir er ikke funnet hittil.

Fjelljo (*Stercorarius longicaudus*)

Primo august 1970 ble 2 par og en unge sett ved Fuinkøyhøgda øst for Fongen. Den 27/5 1972 ble et individ sett ved Sørungen.

Hettmåse (*Larus ridibundus*)

Arten ble første gang notert sør for Storøya 1/5 1970, det var et individ. I 1971 ble den ikke sett, men kom igjen i 1972: 3/4 og 15/4 ble et individ sett ved Storøya, den 16/4 ble 7 stk. sett samme sted. Et individ ble sett ved Låen 22/5 og 3 stk. Fikkjen samme dag. Det ble gjort forsøk på hekking på Fikkjen, men flommen "tok" reiret.

Gråmåse (*L. argentatus*)

Gråmåser sees enkelte ganger på flukt innover i landet, den 14/1 1973 ble et ikke utfarget individ sett ved Storøya.

Sildemåse (*Larus fuscus*)

Våren 1973 ble det flere ganger sett småflokker av arten på trekk i nordvestlig retning over Selbu. Den største ble notert 23/4 og talte 15 stk.

Kaia (*Corvus monedula*)

Et individ ble observert på Storøya den 13/5 1972.

Gulsanger (*Hippolais icterina*)

En syngende hann ble sett flere ganger på samme sted ved Eidemvik ved Selbusjøen sommeren 1970, reir ble ikke funnet. To stk. ble sett den 20/8 1972 på Seene mellom Låen og Storøya.

Gransanger (*Phylloscopus collybita*)

Den 15/10 (NB) 1972 ble et individ sett ved Slindelva kraftverk, sammen med en flokk meiser.

Blåstrupe (*Erithacus rubecula*)

Arten har fast tilhold ved Stråsjøen og ble sett (på trekk) ved Sørungen 16/5 1971. Et individ ble sett ved Låen 4/7 1971.

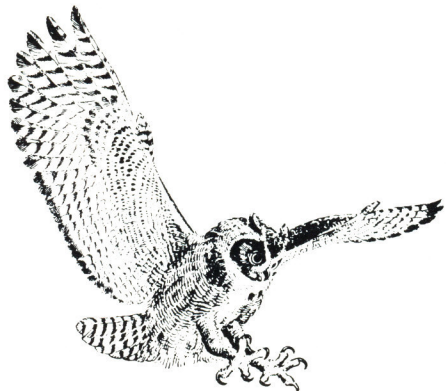
Stjertmeis (*Aegithalos caudatus*)

Tre individer ble observert ved Selbusjøen nord for Garbergøyene den 15/10 1972.

Kjernebiter (*Coccothraustes coccothraustes*)

Den 21/3 1969 ble det sett 2 individer ved Nonshaugen i Møbondhaugene. De oppholdt seg i trekronene, hvor de gasset seg med granfrø, "knekkene" av konglespisingen ble hørt på langt hold.

I tillegg til de arter som er tatt med i denne oversikt, kommer noen arter som er blitt sett av andre. Et godt eksempel på det er kongeørn (*Aquila chrysaetos*), det er en "betegnelse" som mange gir de fleste større rovfugler, men arten skal visstnok finnes i Selbu. Boltit (*Eudromias morinellus*) er heller ikke tatt med, men det skyldes manglende undersøkelser på egnede lokaliteter. Det er sikkert også en god del andre arter, som etter hvert vil komme med, når området blir bedre undersøkt.

GREVLINGENS UTBREDELSE I TRØNDELAG

Karl H. Brox

Grevlingen, *Meles meles*, som er det nest største av våre mårdyr, er en uten tvil meget interessant skapning. Utseendet kan få noen hver til å stusse, noen har sagt at den minner om en "vandrende gulvmops", og det kan for så vidt være noe i det. Grevlingens strie pels, som er særlig langhåret på ryggen og derfor henger ned langs kroppssidene, får i hvert fall dyret til å virke atskillig mer lavbent enn det virkelig er. Når den lunter avsted gjennom skogen, mens den alt i ett snøfter og gnuser på alt den kommer over, er grevlingen et kostelig syn. Men den som vil stifte et nærmere bekjentskap med den, må nok være forberedt på å få satt tålmodigheten på prøve. Grevlingen har nemlig godt utviklede sanser, og det skal ikke så mye til før den plent nekter å forlate hiet ved kveldstid. Personlig ventet jeg minst tre timer ved et grevlinghi et sted på Østlandet, uten så mye som å se snurten av dyret.

Grevlingen, som er et utpreget nattdyr, er meget stasjonær, og har den funnet seg en hiplass som den er fornøyd med, kan den bo der år etter år. Hiet brukes forøvrig ikke bare til ungeoppfostring og vinterkvarter, men også til dagleie året rundt.

Grevlingens utbredelse i Norge er i senere tid omtalt av Valeur (1966), Siivonen (1968) og Aune/Myrberget (1969). Utbredelsen er delt i to, med et sørlig og et nordlig område. Det sørlige området strekker seg fra svenskegrensen og vestover langs kysten og dalstrøkene innenfor til Rogaland, mot nord strekker det seg til Vestre Slidre i Valdres, Dombås, Tynset og Engerdal.

Det nordlige området, som her skal omtales noe mer inngående, strekker seg ifølge Aune/Myrberget fra Surnadal i Møre og Romsdal nordøstover mot sør- og østsiden av Trondheimsfjorden nordover til Snåsa og Namskogan i Namdalen. Det er i senere år imidlertid også sett grevling nord for Trondheimsfjorden og mot sør også i Haltdalen og Ålen. Det bør også her føyes til, at det hittil kjente grevlingfunn lengst mot nord ble gjort i Beiarn i Nordland 10. mai 1965, da Asbjørn Blåmoli skjød et hundyr på 5,5 kg. Ellers ble en grevling også tatt i Rana 20. november 1967, og det skal være sett spor av grevling i Grane i 1966. Endelig ble også en grevling fanget levende ved Simskaret i Fiplingdalen 25. oktober 1967.

Den første observasjon av grevling nord for Trondheimsfjorden ble gjort i Leksvik den 7. juni 1968. Dyret ble da om kvelden sett i en frukthave. Bare et par dager senere, den 10. juni 1968, ble en grevling overkjørt i Fevåg. Disse meldingene kan indikere at grevlingen også er iferd med å invadere Fosenhalvøya og at det muligens allerede forefinnes en mindre bestand nord for fjorden. Grunnlaget for å uttale seg noe bestemt i så måte er selvsagt foreløpig alt for spinkelt, og det er derfor høyst ønskelig med flere opplysninger.

"Når det gjelder grevling i Gauldalen, er det lite sannsynlig at det er noen fast stamme ovenfor (sør for) Støren", skriver Jon Østeng Hov til Trøndersk Natur. Tre individer er likevel sett i området Haltdalen/Ålen i tidsrommet 1969–1972.

”Det første funnet var en grevling som ble ihjelkjørt av bil i Haltdalen høsten 1969. Dette var en mellomstor hun”, skriver Østeng Hov. ”Høsten 1972 ble det funnet en død grevling sør for Støren like ved jernbanelinjen, og det er da å tro at toget har vært årsak til dens død. Den hadde tydelige sår i hodet. Dette var en meget stor hangrevling.

Den tredje ble sett i Hessdalen i Ålen samme høst. Den kom sammen med en flokk sauer da den første gang ble sett. Så holdt den seg i nærheten av en gård noen dager. Dette var etter at snøen kom. Siden forflyttet den seg inn i det tomme fjøset på nabogården. Men en dame der hadde overdreven respekt for ðen, og ville ha den fjernet eller skutt. Så ble det til at den ble fanget og fraktet frem i bygda, hvor den ble sluppet fri. Det var en del snø i Ålen først på høsten, og det var lett å

følge sporene dens i noen dager. Den slo seg til ved en løe som var full av høy. Snart var det bare gamle spor rundt løa, og jeg regnet med at den hadde funnet seg vinterleie, noe som også var sannsynlig. Men noen uker etter ble det mildvær, og da har den nok gått av hiet, for like før jul fikk jeg melding fra noen jernbanearbeidere om at den var ihjelkjørt av toget. Dette skjedde ikke langt fra den løen hvor den hadde tilhold. Denne grevlingen var et lite eksemplar, sannsynligvis en hunn”.

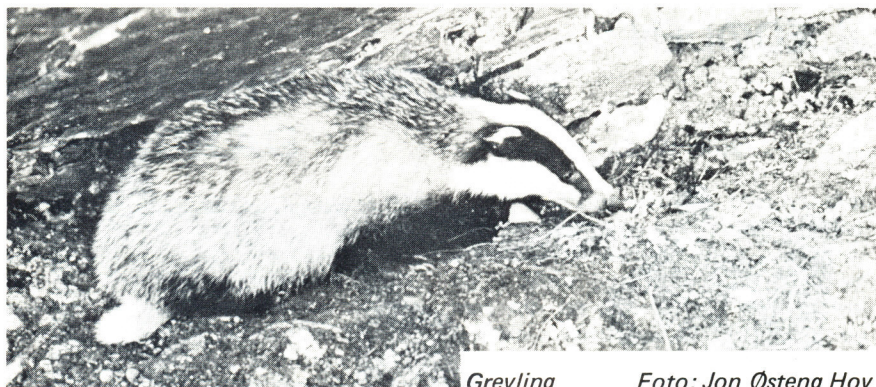
Den 30. april 1973 fikk Videnskapselskapets Museum innlevert en grevling med et noe merkelig utseende. Dyret, som var av hunkjønn og gråhvit av farge, ble overkjørt like ved Uduvoll bro dagen i forveien.

Merkelig nok ble det den 7. mai 1973 meldt om nok et eksemplar av samme farge fra Viggja. Dette dyret

I slike omgivelser er grevlingen sjelden å se.

Foto: Jon Østeng Hov

Grevling

Foto: Jon Østeng Hov

ble sett av Tor Saltnes ved Storsand gård, hvor det oppholdt seg utendørs midt på dagen. Ifølge Saltnes var dyret lite sky og reagerte nesten ikke selv om folk kom nært borttil det. Hva dyrenes noe uvanlige farve kommer av, er foreløpig ikke bragt på det rene, men det er sannsynlig å tro at det må være en forbindelse mellom de to funn. Muligens har de tilhørt samme ungekull.

Det bør også anføres at under en brann i det ubebodde våningshuset på gården Røran i Leinstrand 18. april 1972, ble det oppdaget at en grevling hadde tilhold i kjelleren i huset. Brannen hadde alt rast et par timer da dyret kom krypende frem. Dessverre var da stokkene og annet brennende materiale falt ned, slik at dyret måtte gå gjennom ilden for å komme seg ut. Det ble sterkt forbrent og måtte avlives. Dyret ble dagen etter undersøkt ved Skjetlein jordbrukskole, og det viste seg da at det var et hunddyr i meget godt hold. Det var ikke foster i dyret, men melk i juret, noe som skulle tyde på at grevlingen også hadde unger i kjelleren. Sannsynligvis ventet den såvidt lenge med å komme ut, fordi den ville beskytte ungene.

Overlærer Olav Benberg ved jordbruksskolen anfører i samme forbindelse, at det i de siste årene har vært

en liten stamme av grevling på Leinstrand og Melhus.

Endelig må også fortelles at undertegnede om kvelden den 25. april 1973, så en grevling like utenfor en have rett ovenfor Vikhamar skole i Malvik.

Det er mye som tyder på at også grevlingen, i likhet med en del andre arter i vår fauna, er i ferd med å endre, d.v.s. øke, sitt utbredelsesområde. Om dette sier Aune/Myrberget bl.a.: "Grevlingens nåværende nordlige utbredelsesområde er også betraktelig endret i forhold til i 1956. På grunnlag av det foreliggende materiale har vi ikke funnet det forsvarlig å skravere bl.a. Selbu, Meråker og de øvre deler av Verdal herred som områder med fast bestand. Derimot mener vi at det nå er riktig å regne en del områder sørvest for Orkdalen og nord for Steinkjer som faste tilholdssteder for grevling."

Noen oversikt over bestandens størrelse i Trøndelagsområdet foreligger ikke, og vil kan hende også være vanskelig å innhente, bl.a. fordi grevlingen som nevnt er et utpreget nattdyr og lever en ofte svært så skjult tilværelse. Alle opplysninger vil imidlertid være en hjelp til å bedømme bestanden, og TN vil derfor oppfordre lesere som måtte sitte inn med opplysninger, om å sende oss disse.

OLJEDØDEN:

Oljedrepte svaner o.a. sjøfugl i svenske farvann.

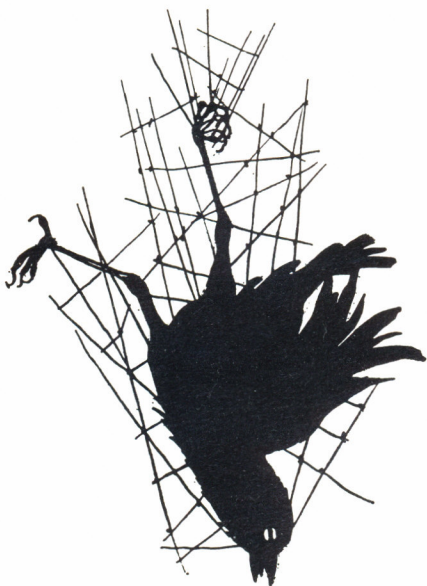
APROPOS LANDRON 127

Landron 127 som ble nevnt i nr. 1 1973 av TN, har dessverre vist seg ikke å svare til forventningene. Det bør ikke lengere brukes til rengjøring/etterbehandling av oljeskadede fugl.

Vadsøkatastrofen i vinter bekrefter dette.

I henhold til en britisk brosjyre fra 1972 som bygger på en rekke forsøk, anbefales nå ca. 1% flytende oppvaskmiddel tilsatt så varmt ferskvann at man kan holde hendene i det.

Nye metoder er under utarbeidelse.
red.

PROTEST MOT FUGLEFANGSTEN I ITALIA

Hvert år drepes gjennomsnittlig 200 millioner fugl i Italia — og mange barbariske fangstmetoder nyttes med hell, spesielt går det ut over trekkfuglene og blant disse også utallige nordiske trekkfugler. Dyrevern- og naturvernorganisasjoner over hele Europa støtter opp om protesten mot jakten i Italia.

Forøvrig kan disse organisasjonene notere en velkommen seier etter langvarig kamp mot fuglefangsten i Belgia. Der er denne fangsten nå forbudt. Tidligere ble 20–30 millioner fugl tatt hvert år.

Norsk Ornitologisk Forening er blant de organisasjoner som har protestert mot fuglefangsten i Italia.

Dersom du vil støtte opp om protesten kan du skrive til: Comitato Internazionale Anticaccia, Corso De Gasperi 34, 10129 Torino, Italy. Derfra får du tilsendt protestskjema.

JS

NAPALM OVER NORD-FOSEN?

En massiv motstand er reist fra lokalt hold mot planene om det militære manøver- og skytefelt på Nord-Fosen. Dette eventuelle skytefelt vil berøre 5 kommuner i Trøndelagsfylkene — nemlig: Namdalseid og Verran i Nord-Trøndelag og Osen, Roan og Åfjord i Sør-Trøndelag.

Dersom forslaget blir realisert, er det på det rene at vesentlige deler av disse kommunenes naturområder vil bli avstengt, og mange bygdefolk og friluftsmennesker miste mulighetene til ferdsel og utnyttelse av dette området, som er av anseelige dimensjoner.

I dag nyttes området til beite, skogbruk, reindrift, friluftsliv, turisme og jakt og fiske. Mulighetene for utvikling av et bedre turisttilbud er avgjort tilstede.

I sommer skal deler av området undersøkes biologisk av zoologer og botanikere fra DKNVS, Museet i Trondheim for å se hvilke naturverninteresser man har i området.

De berørte kommunene er fattige, og næringsgrunnlaget er sterkt begrenset. Folkeviljen er klart MOT skytefeltet.

Vil beslutningen om realiseringen av dette feltet komme til å bli tatt over hodene på folket i de berørte kommunene?

JS

FRA POSTKASSA

(Innlegg til denne
spalte bør være kort).

Øvre Langstein, 1/5 1973.

OBSERVASJONER AV KVARTBEKKASIN

Forleden dag observerte jeg en fugl som etter min mening må være sjelden på mitt hjemsted. Det hele gikk til på følgende måte:

Jeg er meget interessert i fugler og andre dyr, og tar derfor gjerne med meg kikkerten (8x40) hver dag på en tur i skog og mark. Langfredag kom jeg gående over en myr hvor det rant en bekk. Denne bekken hadde flommet utover myra, og hist og her stakk det opp tuer og myrgress. Selve bekken er knapt halvmeteren bred, men oversvømmelsen den danner kan være opptil 7–8 meter på det bredeste. Jeg kom altså gående her og speidet på bakken etter tegn til liv, men jeg så absolutt intet. Så, plutselig kvakk jeg til, en brunaktig liten fugl for opp ca. 30 cm foran beina på meg og forsvant nedover bekkefaret. Jeg syntes det var merkelig at jeg ikke hadde sett den, før jeg nesten tråkket på den. Jeg hadde jo sett stedet den måtte ha ligget flere ganger mens jeg nærmet meg. Denne dagen så jeg ikke mer til fuglen, men dagen etter tok jeg med meg kikkerten på ny og ville forsøke å finne fuglen igjen. På stedet den hadde fløyet opp dagen i forvegen var den ihvertfall ikke, men jeg valgte å følge bekken litt oppover til det området med størst oversvømmelse. Jeg gikk rolig, men jeg så ingenting. Så ble jeg stående helt stiv. Foran meg i gresset lå fuglen, og den fløy ikke opp. Det var den samme fuglen som jeg

hadde sett den forrige dagen og nå satt den og trykket med nebbet ned og halen i været bare en meter foran meg. Jeg fant frem notisbok og blyant og noterte de viktigste kjennetegn. Jeg skrev bl.a. "en bred gulaktig stripe på hver side bakover brungrå rygg, mørk isse med gulaktig strek på hver side, sorte øyne, gråaktig nebb omtrent like langt eller litt lengre enn hodets lengde, vingene når ut omtrent like langt som halespissen, nebbet er rett, fuglen er ca. 20 cm lang, trykker hardt med hodet ned og stjerten opp, står nesten bøyd over bekken". Jeg ble stående en lang stund å betrakte den før jeg dro meg inn bak noen busker for å se hva fuglen tok seg til. Den gjorde ingenting, bare trykket like hardt. Det var nesten umulig å oppdage den igjen, hvis jeg et sekund slapp den med øynene. Så godt gikk den i ett med omgivelsene. Etter en stund gikk jeg tilbake til fuglen og til min store forbauselse var det ikke bare en fugl der, men to. To like, og begge trykket på samme måten, men den ene

hadde jeg ikke oppdaget før, selv om jeg måtte ha passert den med under en halv meters mellomrom da jeg ankom stedet. Jeg brukte lang tid på å oppdage den ene fuglen hvis jeg en stund sto og betraktet den andre, selv om jeg visste nøyaktig hvor den sto. Jeg forlot stedet og da jeg en halv time senere kom tilbake var begge to borte.

Jeg hadde selvfølgelig mine anelser om hva slags fugl det var, og da jeg kom hjem, kunne jeg bekrefte mine antagelser ved hjelp av flere fuglebøker som jeg har skaffet meg. Det var en kvartbekkasin, og for meg var det en stor opplevelse å se denne fuglen for første gang i mitt liv. Kvartbekkasinen hekker her i landet, bare i Øst-Finnmark og trekket foregår i mars–april, så det var nok fugler på trekk som hadde rastet på myra. En uke senere – traff jeg på en kvartbekkasin på ny og fotograferte den. Fuglene ble sett fram til begynnelsen av mai.

Med hilsen
Jon Kristian Skei
Langstein
7510 SKATVAL

ELVEMOSEN – CALLIERGON MEGALOPHYLLUM

Under prøvefiske i Hammervatnet, Åsen, Levanger kommune (NT) for 1 år siden dro jeg plantekrok i vatnet. Det ga stor fangst av mange arter. En moseart hadde jeg ikke sett tidligere. Arne Frisvold på DKNVS, Museet i Trondheim bestemte arten. Det viste seg at den tidligere ikke var katalogisert i Trøndelag (i Museets samlinger).

Gjertrud Evjen Hansen.

OPPROP OM HEKKEDE ÆRFUGL I TRONDHEIMSFJORDEN

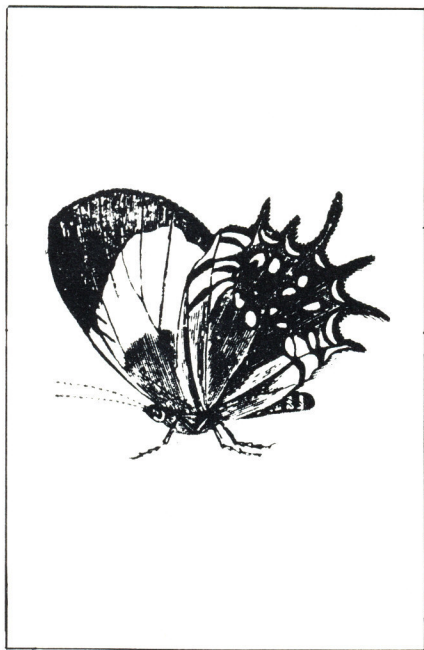
Undertegnede holder på å samle opplysninger om hekkebestanden av ærfugl (*Somateria mollissima*) i/ved Trondheimsfjorden, og jeg er interessert i alle data om hekkende ærfugl fra innløpet (Agdenes–Hasselvika) til og med Beitstadfjorden.

Opplysningene som ønskes er: antall reirfunn, observasjoner av voksne med unger, tidspunkt, årstall (og eventuelt årsvariasjoner), reirets(enes) omgivelser/beliggenhet, nøyaktig stedsangivelse etc.

Ta også med sommerobservasjoner av praktærfugl (*S. spectabilis*), sjøorre (*Melanitta fusca*), svartand (*M. nigra*) og gravand (*Tadorna tadorna*) (med eventuelle reirfunn/ungeobs.).

På forhånd takk for hjelpen.

Jon Suul, TN.

KORNKRÅKA I TRØNDELAG

Av Tor Bollingmo

Sett på landsbasis er kornkråka en relativt uvanlig fugl. Faste hekkeplasser finnes kun ved Stavanger, i Hamar-distriktene og ved Trondheim. Lokaliteten ved Stavanger har aldri huset noen stor bestand, og kolonien ved Hamar har stadig vært sterkt beskattet. Kornkråka har nemlig fått ryktet på seg at den er en utpreget såkorntyv. Men også ellers ved Mjøsa, f.eks. ved Gjøvik og Eidsvoll, skal det finnes kolonier. Dette er imidlertid litt mangelfullt kartlagt. Som den utpregete koloniruger kornkråka er, skulle det ikke by på for store vanskeligheter å få oversikt over dens utbredelse.

Når det gjelder kolonien i Trøndelag, nærmere bestemt ved Stjørdal, ser det ut til at fuglene her klarer seg bra. I 1966 bestod kolonien her av 13 bebodde reir, og senere er det bragt på det rene at antallet fugl i kolonien har økt svakt. Også ved Stjørdal var enkelte jordbrukere plaget av at fuglene tok endel av såkornet, og nedskytning til en viss grad har funnet sted.

Kornkråkas evne til reproduksjon ser ut til å være relativt god. Hver vinter blir store flokker sett i Trondheims omegn, ja opptil 110 ind. har vært registrert. Det hersker uklarhet om hvor alle disse fuglene kommer fra, men det er fastslått med sikkerhet at bl.a. fuglene fra Stjørdal er å finne ved Trondheim vinters tid. Mindre flokker sees da gjerne furasjerende rundt om i området ved Reitgjerdet sykehus, som nok er den sikreste overvintringsplassen for arten i Trøndelag.

Våren 1972 begynte selsomme ting å skje i kornkråkekreter. Rapporter fra Stjørdal tydet på at fuglene ikke

lenger ville bruke den gamle hekkeplassen. Det så dessuten ut til at endel fugl ville slå seg til ved Trondheim. Begge disse antydningene viste seg litt senere å holde stikk. Den gamle kolonien ved Stjørdal viste seg etter en tid å være fraflyttet. Istedet slo fuglene seg ned i det militære området på Langøra, like nordøst for flystripa på Værnes. Som kjent er det sterkt innskrenket ferdsel her, og stedet er kun tilgjengelig pr. båt. Med andre ord hadde fuglene på en måte valgt en fredet plett som hekkeplass. Hvor mange par som hekket her vites ikke med sikkerhet, men kolonien var omtrent på størrelse med den gamle. Fuglene så ut til å få være i fred hele sesongen igjennom.

Når det gjelder fuglene ved Trondheim, ble et større antall fugl observert gjennom hele vårperioden, på den tradisjonelle lokaliteten ved Reitgjerdet. Da antallet fugl så sent som i midten av mai lå på hele 50–60 ind., begynte det hele etter hvert å virke noe mistenkelig. Endelig fant undertegnede tiden inne til å undersøke alle aktuelle hekkeplasser grundig, og det tok ikke lang tid før kolonien var funnet. Fuglene hekket i toppene av en samling storvokste grantrær som stod inne på selve sykehusområdet. Dette området er belagt med restriksjonen "forbudt for uvedkommende". Også her hadde altså kornkråkene på en måte funnet seg en fredet plett.

Etter relativt kort tid fikk undertegnede generell ferdselstillatelse for området, og en mer detaljert undersøkelse av hekkeplassen ble iverksatt. I alt ble hele 42 reir funnet, og de fleste syntes å være bebodd. Folk som bodde

i koloniens umiddelbare nærhet kunne meddele at de ikke hadde sett "de sorte kråkene" tidligere somme, altså var kolonien nyetablert. Å vitstere alle de 42 reirene var en praktisk talt nytteløs oppgave, og hadde for så vidt heller ingen hensikt. De lå tildels meget vanskelig tilgjengelig helt i tretoppene, hvor kvistkvaset enkelte steder stod meget tett. Endel av de lettest tilgjengelige ble allikevel regelmessig besøkt, for at en skulle ha en pekepinn om hvor langt fuglene var kommet i hekkingen. Bortsett fra den til sine tider nesten sykkelig kornkråkeinteresserte fyren med kikkert, så fuglene ut til å få være i fred her som på Stjørdal. Forholdene syntes å ligge tilrette for en vellykket hekkesesong for fuglene, men slik skulle det ikke gå. Alt fra de første ungene kom til verden, begynte en ung hønsehauk sine herjinger i kolonien. Praktisk talt alle ungene ble sendt tilbake der de kom fra. Jeg kunne imidlertid aldri se at voksne kornkråker ble tatt. Skrikende på stive vinger seilte de i store sirkler over tretoppene, mens de passive var vitner til det hele.

Fuglene har allikevel på ingen måte skydd lokaliteten. I hele vinter har de hatt tilhold i området. En kan regne med at de forsøker seg med hekking også i år, og det er absolutt å håpe. Kornkråkene representerer et verdifullt tilskudd til byens "renovasjonsarbeidere", om vinteren tar de faktisk til seg alt fra mus til råtne poteter. Et annet positivt trekk ved arten er at den stort sett ikke røver unger og egg fra andre fugler, slik vi finner hos de langt fleste kråkefugler.

Det ser med andre ord ut til at vi i den senere tid har fått en oppmuntrende økning i bestanden av kornkråke i Trøndelag. Hvordan det vil gå videre, om den vil øke ytterligere eller avta

igjen, er vanskelig å si. Den regulerende faktor her er muligens tilgangen på næring i vinterhalvåret, og den skulle være gunstig i Trondheim. Når det gjelder uforutsette predatorer, som i dette tilfelle, hønsehauken, skal en være oppmerksom på at tilfellet som er beskrevet her, bare passer pent inn i rekken av reguleringstiltak som så fint er tilpasset hverandre i naturen.

DEFORMERT GRANMEIS

På etterjulsvinteren har jeg hatt på foringsbrettet en granmeis med et utrolig langt nebb. Den har vanskelig for å få i seg maten, for tungen er som på en vanlig granmeis, og derved for kort til å hjelpe til med å få maten inn i nebbet. Derfor legger den hodet på skrå slik at den skyver nebbet bortover brettet for å fange opp maten. Det ser ikke ut til at de andre granmeisene tar noe spesielt hensyn eller viser spesiell aggressivitet ovenfor den. Men den selv derimot, virker meget aggressiv og jager alle artsfrender vekk fra matbrettet.

Også for noen år tilbake så jeg en granmeis med slikt nebb, og jeg har også hørt at man har sett en blåmeis med slik misdannelse. Men ellers er det lite å hente i tilgjengelig faglektyre om dette. Derfor har det vært interessant om TN kunne ha fått en eller annen kapasitet på området til å skrive litt om dette emnet.

Jon Østeng Hov, Ålen.

OBSERVASJONER: – send inn dine –

Toppdykker (*Podiceps cristus*)

Toppdykkeren har i løpet av vinteren 1972/73 blitt observert flere steder i Trøndelag – et fenomen som tidligere ikke er notert, de 5 observasjonene som tidligere er gjort nord for Dovre, stammer fra oktober og april.

Et individ har hatt tilhold i Leangenbukta ved Trondheim i tidsrommet ultimo des. 1972–primo mars 1973 (se TN nr. 1 1973), fra Roar Pettersen, Frosta har vi mottatt brev med opplysninger om en observasjon av 2 individer sett på østsiden av Frosta 3. og 4/1 1973 (brevet var uten beskrivelse).

Fra Einar Hugnes, Trondheim har vi fått et brev med toppdykkerobservasjon fra Buvika i Skaun. Fuglen ble sett 11/3 1973 ved utløpet av Vigda, observasjonen er godt beskrevet. Andre skal også ha sett denne fuglen. Den 25/3 1973 så Otto Frøngen, Tor Bollingmo, Jan E. Kjøsnes samt undertegnede en toppdykker i Svaet vest for Frosta, dertil kommer observasjonen fra Selbusjøen 18/4 1973 (se Selbuartikkelen foran).

Jon Suul

Knekkand (*Anas querquedula*)

På en tur til Hammervatnet, Åsen 23/5 1973 ble et par knekkand sett ved østsiden av vatnet (v/E6). Paret hadde tilhold i nærheten av 6

horndykkere. (god beskrivelse følger. red.) Paret ble sett i tidsrommet kl. 10.30–kl. 11.30 og var der ikke senere på dagen (Einar Hugnes).

I tiden 16.–22/5 1972 ble 1 ♂ sett i Fikkjen, Selbu (se Selbuartikkelen).

Skjeand (*Anas clypeata*)

Et par ble observert ved kontrolltårnet på Ørland Flystasjon 5/5 1973 av Rolf Dahlby. Samme dag ble 5 stk. (4 ♂♂ 1 ♀) sett i Rusasetvatnet, Ørlandet (Rolf Skogstad).

Taffeland (*Aythya ferina*).

Den 4/3 1973 ble en taffeland ♂ observert ca. 200 m ovenfor Stavne bro i Nidelva, Trondheim. Fuglen holdt seg på samme stedet til og med 23/3, og mange fugleinteresserte fikk anledning til å se den (Per Gätzschmann).

Stripegås (*Anser indicus*)

To stripegjess har i slutten av mai 1973 hatt tilhold i Gjettjønnna på Røros i følge melding i Adresseavisen 29/5, det dreier seg høyst sannsynlig om rømte parkfugler.

Knoppsvane (*Cygnus olor*)

Seks knoppsvaner har hatt tilhold i det gamle elveleiet til Stjørdalselven (på begge sider av flystripa) fra 5.

juni og er der fortsatt (skrevet 17/6 1973). (Otto Frengen og Jon Suul).

To knoppsvaner ble sett i utløpet av Nea i Selbusjøen 27.–29/3 1973 (se Selbuartikkelen).

Ringgås (*Branta bernicla*)

Et individ ble skutt i Halten, Froøyene den 28/10 1970 (Terje Støen). Arten er nå fredet hele året. red.

Musvåk (*Buteo buteo*)

Et individ ble sett over Foldsjøen, Mostadmarka i Malvik kommune (ST) den 10/5 1972, dessuten ble muligens en musvåk sett ved Fosshodet bro, kommunegrensen mellom Malvik og Selbu 13/5 1972 (Jan E. Kjøsnes og Karl H. Brox).

Spurvehauk (*Accipiter nicus*)

Et individ ble sett den 23/8 1972 i Halten, Froøyene (ST) (Terje Støen).

Kjerrhauk (*Circus sp.*)

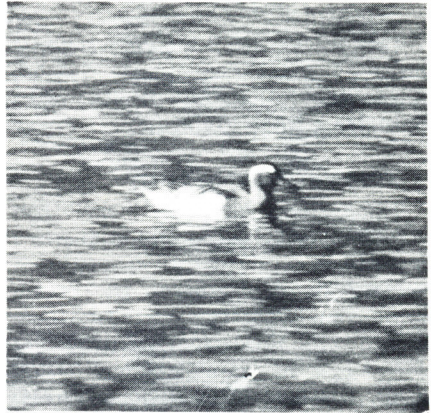
En kjerrhauk — antagelig en myrhauk ♀ — ble sett over Kristiansten Festning i Trondheim den 25/9 1972 (Jon Suul).

Orrfugl (*Lyrurus tetrrix*)

Om morgenen den 4/5 1973 spilte en orrhane i hagen til Harald Bugge, Linesøy i Åfjord, ei høne var der også. Orrfuglen er ikke funnet hekkende på Linesøy, men man antar at arter hekker der, da orrhanen kan høres hver vår oppe i fjellet (Terje Støen).

Sivhøne (*Gallinula chloropus*)

Et individ ble sett i Buvika, Skaun 15. og 19. januar 1969, det holdt seg sammen med canadagjessene ved utløpet av Vigda (Jon Suul), et individ ble sett i Halten, Froøyene i januar 1972 (Terje Støen), et individ ble sett i Låen, Selbu 19/5 1972, se Selbuartikkelen.

Knekkand, Selbu Foto: Einar Børseth

Sothøne (*Fulica atra*)

Tre sothøns ble sett i Rusasetvatnet, Ørlandet 5/5 1973 (Rolf Skogstad), tre sothøns ble sett i Halten, Froøyene i mars 1970 (Terje Støen).

Tjeld (*Haematopus ostralegus*)

En albino tjeld ble sett på Rinnleiret, Levanger 1/4 1973 (Arnold Hamstad), denne tjelden er høyst sannsynlig den samme som har hatt tilhold på Rinnleiret siden 1956. red.

Omkring 150 tjeld har i vinter (1972/73) overvintret på Rinnleiret (Hans P. Ravnå/Arnold Hamstad).

Storjo (*Stercorarius skua*)

Et individ ble observert i Halten, Froøyene den 4/5 1973, tidligere er storjo observert samme sted i desember 1971 og januar 1972 (Terje Støen).

Dvergmåse (*Larus minutus*)

Et individ ble observert ved Pir II, Trondheim havn 3/6 1973, det var en ungfugl (Otto Frengen og Jon Suul).

Svartterne (*Chlidonias niger*)

Den 6. mai 1973 ble en svartterne observert i Leksdalsvatnet i Sparbu, fuglen ble fotografert på 10 meters hold (Hans Roger Dypdal).

Skogdue (*Columba oenas*)?

Ivar Aarhaug, Trondheim kan fortelle at noen gutter fant et dueir i et hull i et gammelt tre i et skogsparti et stykke fra Vågen på Frosta sommeren 1964. Han forteller videre at han skjød ei due som han mener var skogdue, i de samme traktene høsten 1967. "Det var ikke ringdue, tyrkerdue eller tamdue" (Jon Suul).

Turteldue (*Streptopelia turtur*)

Et individ hadde tilhold på Halten, Froøyene en ukes tid i august 1972. (Tore og Terje Støen).

Tyrkerdue (*Streptopelia decaocto*)

Et individ ble observert ved Sørsæter, Fjellværøy, Hitra kommune den 10/5 1970 (Olav Stokland).

Ved Buvik Mølle, Buvika, Skaun kom. (ST) ble 21 ind. sett 8/1 1973 (Tor Bollingmo og Jon Suul).

*Svartterne, Leksdalsvatn
Foto: Hans Roger Dypdal.*

*Albino fjeld, Rinnleiret
Foto: Arnold Hauestad.*

Gråspett (*Picus canus*)

Et individ ble sett og to hørt den 13/5 1972 ved østenden av Draktsjøen, Malvik kommune (ST) (Jan E. Kjøsnes og Karl H. Brox).

Dvergspett (*Dendrocopos minor*)

Et individ ble sett i Halten, Froøyene (ST) i juli 1972 (Terje Støen).

Svartmeis (*Parus ater*)

I august 1972 ble 2 svartmeiser sett i Halten, Froøyene (ST) (Terje Støen).

Toppmeis (*Parus cristatus*)

En toppmeis ble observert i Halten, Froøyene i august 1965 (Terje Støen).

Spettmeis (*Sitta europaea*)

Et individ ble sett furasjerende i Austråtunden, Ørlandet (ST) 28/1 1973 (Rolf Dahlby).

Trekryper (*Certhia familiaris*)

Et individ ble sett i Halten, Froøyene (ST) i april 1969 (Terje Støen).

Linerle (*Motacilla alba*)

Sene høstobservasjoner: Et ind. obs. ved NTH, Trondheim 25/10 1968, et ind. obs. ved Sulstua, Sul i Verdal (NT) 26/10 1968 (skadet) og et ind. obs. ved Sverresborg, Byåsen i Trondheim (ST) 30/10 1969.

Vinterobservasjon: Et individ ble sett ved Valøya ved Nidelva like ovenfor Stavne bro, Trondheim (ST)

16. og 24. desember 1968. Fuglen var tilsynelatende i god form i det den fløy godt og kvitret (Jon Suul).

Vintererle (*Motacilla cinerea*)

En vintererle hadde i midten av april 1966 tilhold ved Sluppen bro over Nidelven i Trondheim (Otto Frengen og Jon Suul).

Varsler (*Lanius excubitor*)

Under høsttrekket 1972 ble en varsler sett i Halten, Froøyene. Den ble sett med en fuglekonge i nebbet (Tore Støen).

Knoppsvaner i Stjørdal

Foto: Jonn Suul.

Kjernebiter (*Coccothraustes coccothraustes*)

Et individ har hatt fast tilhold ved et fuglebrett på Heimdal i Trondheim i tidsrommet medio januar—primo mars 1973 (Otto Frengen), et individ (det samme som foran nevnte?) ble sett i en hage på Munkvoll, Byåsen i Trondheim den 9. april 1973, fuglen spiste brødsmuler på snøen (Rolf Johannessen).

Tornirisk (*Carduelis cannabina*)

Den 8. mai 1973 ble en tornirisk ♂ observert på Leinøra ved utløpet av Gaula, Trondheim kommune (ST). Fuglen hadde tilhold i tindvedkrattet innenfor den fredete delen av området. Som nevnt i TN nr. 1 1972 ble 10 individer sett i tindvedskogen på den andre siden av elva 10. mai 1965 (det siste området er nå rasert) (Jon Suul).

Grankorsnebb (*Loxia curvirostra*)

Den 23. juli 1972 kom en flokk grankorsnebb til Halten, Froøyene (ST). De var her omkring ei uke. De fleste døde — det var lite mat å finne, og resten dro. De spiste løvetannfrø (Tore Støen).

GAVE TIL TN

TN har mottatt kr. 1000,00 i støtte til opprettelsen av et fond for trøndersk natur. Som nevnt tidligere hadde vi tenkt å prøve og opprette et fond og at disse pengene kunne komme naturvernarbeidet i landsdelen til gode.

Med denne gaven kan vi notere en "flying start" for fondet. De generøse giverne vil være anonyme. Vi skylder dem stor takk.

red

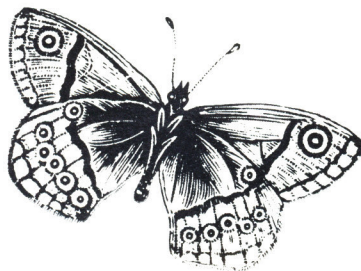
OPPROP OM HEGRE

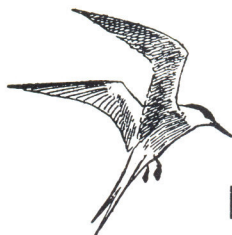
Hegrebestanden i Trøndelag og tilstøtende områder ser ut til å være i stadig økning, uten at det til nå er foretatt noen nærmere undersøkelse over bestandens størrelse. Heller ikke er det foretatt noen kartlegging av såvel gamle som nye hekkeplasser.

Undertegnede satte for en del år tilbake i gang vintertellinger av hegre i en del av Trondheimsfjorden, samt begynnende undersøkelser over artens hekkeforhold i landsdelen. Av flere forskjellige grunner ble undersøkelsene avbrutt, men tenkes nå gjenopptatt. I den forbindelse er jeg interessert i opplysninger om følgende: Hekkeplasser (helst med et så nøyaktig antall par som mulig, og gjerne også data om hvor gammel hekkeplassen er), faste fiskeplasser, vintertilholdssteder, trekkforhold (når fuglene sees først om våren og sist om høsten) samt selvsagt alle mulige andre mer eller mindre tilfeldige observasjoner. En tar også gjerne imot opplysninger om ringmerkinger som er/blir foretatt av hegre.

Jeg er i første omgang spesielt interessert i opplysninger fra Trøndelagsfylkene, men da undersøkelsen senere kan tenkes utvidet til også å omfatte landet som helhet, blir også opplysninger fra andre steder mottatt med takk.

Karl H. Brox, TN

NOF

NOF-AVD. TRONDHEIM OG OMLANDS SOMMER-EKSKURSJON 1973

Foreningens sommerekskursjon 1973 ble avholdt i pinsen, turen gikk til Verdalsfjella for å undersøke områder som er meget dårlig undersøkt når det gjelder fugleliv. Bare 12 personer ble med på turen som ble ledet av Otto Frengen og Torgeir Nygård.

Første natt var det overnatting på Sulstua i Sul, de neste to nettene ble tilbragt i telt i fjellet mellom Sul og Helgådalen. Det var sen vår i fjellet og dårlige værforhold, men en del interessante observasjoner ble gjort.

JS

.....

NY FORENING I STEINKJER

Et nytt tilskudd til naturvernforeningene i Trøndelag har sett dagens lys. Vi har fått Steinkjer Natur og Ungdom som er tilsluttet Norges Naturvernforbunds ungdomsforening – Natur og Ungdom. Denne ungdomsorganisasjon har til nå 21 lokalforeninger i landet – flere kommer etter hvert til. Adressen til Steinkjer Natur og Ungdom er: SNU, v/Vigdis Hjulstad, Eirik Jarls gt. 22, 7700 Steinkjer.

TN ønsker lykke til med arbeidet.
red.

INVASJON AV PRAKTÆRFUGL LANGS VESTKYSTEN 1972/73

Det har vinteren 1972/73 vært et framstøt av praktærfugl langs vestkysten av Norge, stort sett av ungfugl. A. O. Folkestad arbeider p.t. med en oversikt over invasjonen. Vi tar med takk mot alle opplysninger om arten denne vinteren. Angi antall, kjønnsfordeling, evt. aldersklasse, hvor vidt de er sikkert arts- og aldersbestemte, om de holdt sammen med andre andearter, så vel som lokalitet og tidspunkt.

*Feltutvalget NOF v/Olav Johansen
6096 RUNDE*

REIRFOTOGRAFERING

NOF's årsmøte i Skine 7. april 1973 uttaler følgende:

En viser til § 51 i jaktlova: "Det er forbudt på annen manns grunn å forstyrre fuglereir eller ta bort egg og dun fra fuglereir."

Interessen for fugl og ikke minst for fuglefotografering har økt sterkt, og reirfotografering har i mange tilfelle ført til påviselig skade, særlig på sjeldne arter. Ut fra jaktlova og NOF's vedtekter § 2, pkt. 2) skulle det være klart at NOF's medlemmer bør unngå reirfotografering. Reirfotos vil forøvrig for de fleste arter ikke bringe noe nytt, unntatt i videnskapelige undersøkelser. For framtida vil det i Sterna ikke bli tatt inn reirfotos unntatt i tilfeller der fotografiet har betydning for den videnskapelige framstillinga av stoffet.

Under henvisning til vår formålsparagraf og jaktlova § 51 ber vi våre medlemmer om å vise den ytterste varsomhet under studium av fugl i hekketida.

NOF-styret.

Feltbiologisk forening i Stjørdal

På flere steder i Trøndelag har det altså i flere år eksistert feltbiologiske foreninger. Nå også i Stjørdal.

Foreningens første møte ble holdt på Stjørdal Ungdomsskole den 16/3-73. 15 interesserte var da møtt frem, vesentlig skoleungdom. Første post på møtet var en orientering om den feltbiologiske foreningen i Hommelvik, ved Geir Hammer. Man diskuterte så forskjellige praktiske spørsmål, og mulige arbeidsoppgaver for foreningen. Det ble valgt et styre. Møtet ble avsluttet med at Eiliv Stjørdal viste noen lysbilder, vesentlig fra Forradalsområdet.

Den første arbeidsoppgaven foreningen fikk var en aksjon mot eksos. Denne aksjonen var delt i to. Den 19/3 besøkte utsendinger fra foreningen trafikklærerskolen og kjørerlærerskolene på Stjørdal. Der delte man ut

en løpeseddel med opplysninger om eksosens skadelige virkninger, og en oppfordring til bileiere om ikke å la bilen gå på tomgang. Denne løpeseddelen var utgitt av de feltbiologiske foreningene og naturvern organisasjonene i Nord-Trøndelag. Aksjonen fortsatte så den 22/3 med at foreningens medlemmer delte ut denne løpeseddelen på Stjørdal sentrum.

Foreningens andre møte ble holdt den 30/3. Der orienterte Arne Moksnes om fuglelivet i Neadalen og om ærfugltrekket som foregår over Stjørdal hver vår. Til dette møtet var det møtt frem 14 stk. Foreningens adresse er: Stjørdal Feltbiologiske Forening, c/o Gunnar Rofstad, 7570 Hell.

Gnr. 2/4-73

Lykke til!

red.

FORENINGENE I TRØNDELAG

Adresser:

Sør-Trøndelag Naturvern, c/o DKNVS, Museet, Erling Skakkes gt. 7000 Trondheim,

Nord-Trøndelag Naturvern, c/o Odd Schei, Bamberg, 7600 Levanger.

Norsk Ornitologisk Forening Avd. Trondheim & Omland, Boks 139, 7001 Trondheim.

Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelingen, c/o DKNVS, Museet, Erling Skakkes gt., 7000 Trondheim.

Verran Feltbiologiske Forening, c/o Tor M. Larsen, 7723 Follafoss.

Stjørdal Feltbiologiske Forening, c/o Gunnar Rofstad, 7570 Hell

Steinkjer Feltbiologiske Forening, c/o Bjørn Kinderås, Trøavn. 21, 7700 Steinkjer.

Levanger Feltbiologiske Forening, c/o Odd Schei, Bamberg, 7600 Levanger.

Hommelvik Feltbiologiske Ungdomsforening, c/o Geir Hammer, 7550 Hommelvik.

Trondheim Feltbiologiske Ungdomsforening, Boks 2094, 7001 Trondheim.

SNM, Stud.post 157, NTH, 7034 Trondheim.

Steinkjer Natur og Ungdom, v/Vigdis Hjulstad, Erik Jarls gt. 22, 7700 Steinkjer

Topp-trio til feltbruk

ROGER T. PETERSON,
GUY MOUNTFORT OG
P. A. D. HOLLLOM:

Europas fugler

NORSK UTGAVE VED
HOLGER HOLGERSEN

Over 1200 illustrasjoner
(670 i farger).
384 utbredelseskart.
373 tekstsider: Fuglenes
utseende, levevis, til-
holdssted, atferd, sang,
lokke- og varselrop.
Fuglenavnene på ti
språk. Alle fugler
funnet i Norge er om-
talt.

Pris kr. 54,— innbundet.

tiden

F. H. VAN DEN BRINK:

Europas pattedyr

NORSK UTGAVE VED
JØRGEN A. PEDERSEN

173 pattedyrarter som
forekommer i Norge
eller øvrige Europa. Alle
er avbildet (med få
unntak i fire farger).
138 utbredelseskart.
220 tekstsider: Dyras
utseende, kjennetegn,
tilholdssted, levevis.
Tegninger av spor og
tenner, fotos av kranier.
Artsnavnene på åtte
språk.

Pris kr. 44,— innbundet.

tiden

LIONEL G. HIGGINS OG
NORMAN D. RILEY:

Sommer- fugler

NORSK UTGAVE VED
MAGNE OPHEIM

760 fargeillustrasjoner
viser over- og under-
siden av alle dag-
sommerfugler (hunner
og hanner) i Europa og
Nordvest-Afrika.
371 utbredelseskart.
366 tekstsider:
Utseende, flygetid, til-
holdssted, variasjoner,
liknende arter m.m.
Alle 97 arter funnet i
Norge er med.

Pris kr. 59,— innbundet.

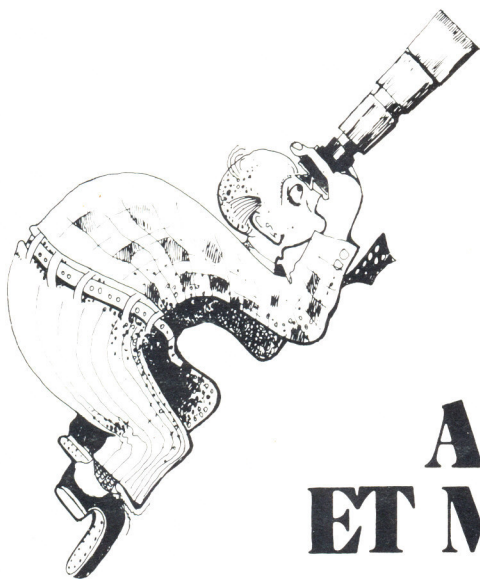
tiden

TIL:

AVSENDER:

TRØNDESK NATUR

Boks 2156
7001 Trondheim

**DET
ER
ALLTID
ET MOTIV**

Kings FOTO

O. E. HOLMGREN A/S

DRONNINGENS GT. 9 · POSTBOKS 40 · 7001 TRONDHEIM · TLF. 28480 · 29440